

Myös hauraat maat tarvitsevat kestäväen kehityksen sijoituksia

Kestäväen kehityksen sijoituksia käsitellyt seminaari haki keinoja, joilla yritystoimintaa voidaan edistää myös köyhimmässä ja hauraissa maissa. Se edellyttää rahoitusinstrumenttien kehittämistä.

Miksi köyhimpien maiden pk-yritykset tarvitsevat kestäväen kehityksen sijoituksia? Entä miten julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyöllä edistetään vaikuttavuussijoittamista? Muun muassa näitä kysymyksiä pohdittiin eduskunnassa 7.2. järjestetyssä seminaarissa, jonka järjestivät Kehityspoliittinen toimikunta (KPT), Kirkon Ulkomaanapu ja FCA Investments.

Seminaaria pohjusti KPT:n viime syksynä julkaisema Kestäväen kehityksen rahoitusmurros -selvitys, jonka mukaan kestäväen kehityksen investoinnit Suomesta köyhimpiin maihin vaativat selkeät kriteerit.

Lisäksi KPT toivoi lisää kannustavia esimerkkejä onnistuneesta sijoitustoiminnasta ja kumppanuuksista erityisesti haurailla alueilla. Niistä kertoi seminaarissa vaikuttavuussijoittamisen uranuurtajiin kuuluvan yhdysvaltalaisen One Earth Futuren toimitusjohtaja Jonathan Bellish. Hänen johtamansa organisaatio sijoittaa pieniin ja keskisuuriin yrityksiin muun muassa Somaliassa.

"Uskon, että yksityisen sektorin kehittäminen voi muuttaa konflikteista kärsiviä yhteiskuntia. Vaikka hauraan valtion hallinto on heikko, yksityisen sektorin kehitys voi saada aikaan merkittäviä kehitysvaikutuksia", Bellish perusteli.

Hauraille alueillekin kannattaa sijoittaa

Korkeat riskit tekevät hauraille alueille sijoittamisesta erittäin haasteellista. Bellishin mukaan riskien vähentäminen edellyttää vahvoja paikallisia suhteita, luottamusta ja paikallisen kontekstin syvällistä tuntemista.

"Taloudellinen ja sosiaalinen kehitys ei synny ainoastaan ulkomaisten suorien sijoitusten kautta. Onnistuminen edellyttää paikallisesti omistettujen yritysten voimaannuttamista." Hän nosti esille myös yhteistyön merkityksen. One Earth Future on tehnyt yhteistyötä muun muassa Maailman ruokaohjelman WFP:n kanssa Kolumbiassa.

"Sijoittajan on pystyttävä ottamaan haurailla alueilla myös riskejä. Sijoitukset eivät myöskään kokonaan poista perinteisen kehitysavun merkitystä talouden ja työllisyyden tukemisessa. "

Finanssisijoitukset täydentävät kehityspolitiikan keinovalikoimaa

Riskien hallinta kestäväen kehityksen sijoituksissa sekä työnjako yksityisen ja julkisen sektorin välillä olivat keskeisiä teemoja seminaarin keskusteluissa.

Suomen hallitus päätti ottaa vuonna 2016 käyttöön lahjamuotoisen kehitysavun lisäksi kehityspoliittiset finanssisijoitukset. Ne ovat muodoltaan sijoituksia tai lainoja.

Apulaisosastopäällikkö Juha Savolainen ulkoministeriön kehityspoliittiselta osastolta muistutti, että kehityspoliittisten finanssisijoitusten tavoitteena on vivuttaa kestäväen kehitystä edistäviin hankkeisiin myös yksityistä rahoitusta.

"Rahoituksen avulla voidaan tarjota pidempää maksuaikaa tai tavoitella maltillisempaa voittoa, jotta hankkeesta tulee kokonaisuudessaan kannattava", Savolainen mainitsi.

Hänen mukaansa tämä on toiminut hyvin esimerkiksi ilmastonmuutoksen hillintää ja työelämän tasa-arvoa edistäväissä hankkeissa. Sen sijaan köyhimpien ihmisryhmien ja hauraiden maiden tukeminen on rahoitusinstrumenttien kautta haastavampaa.

"Ongelma on, että kehityspoliittisten finanssisijoitusten rahoitus tulee budjettiraamin ulkopuolelta. Näin sijoitukset eivät saa aiheuttaa budjettirasitusta valtiolle pitkällä aikavälillä."

Käytännössä tämä tarkoittaa, että kehityspoliittisten finanssisijoitusten kautta voidaan rahoittaa vain sellaisia kohteita, joihin investoidun rahan oletetaan palautuvan takaisin valtiolle investoinnille kertyneen koron tai tuoton kautta.

Seminaarin juontajana toiminut Danske Bankin pääanalyytikko Minna Kuusisto huomautti, että tästä syystä puhtaasti laina- ja sijoitusmuotoiset instrumentit soveltuvat paremmin kehittyneempiin maihin ja tietyille toimialoille.

"Sen sijaan hauraissa maissa tarvittaisiin erilaisia instrumentteja, kuten takauksia tai kärsivällistä pääomaa, joka pystyy ottamaan myös tappioita vastaan. Silloin tuki-instrumenteissa liikutaan lähemmäs perinteistä kehitysyhteistyötä."

Rahoituksen tiukat ehdot rajoittavat sijoittamista

Yksi kehityspoliittisten finanssisijoitusten kohteista on Kirkon Ulkomaanavun perustama FCA Investments, joka on saanut valtiolta 16 miljoonan euron lainan pienten ja keskisuurten yritysten rahoittamiseen kehittyvissä maissa.

FCA Investmentsin toimitusjohtaja Jukka-Pekka Kärkkäinen kertoi, että alle miljoonan euron suoria sijoituksia yrityksiin on tehty tähän mennessä Ugandaan ja Somaliaan. Sijoituksia hauraisiin maihin tehtäisiin enemmänkin, mutta kehityspoliittisiin finanssisijoituksiin liittyvien tiukkojen ehtojen vuoksi tämä on vaikeaa.

"Rahoitusinstrumentilla on omat rajoitteensa. Sitä ei esimerkiksi voi käyttää takauksiin", Kärkkäinen sanoi.

Suomen asettamien tiukkojen ehtojen vuoksi FCA Investments joutuu hakemaan rahoituskumppaneita muista maista. Esimerkiksi Norjassa, Ruotsissa ja Hollannissa kehityspoliittisilla finanssisijoituksilla voidaan kattaa myös suuririskisiä niin sanottuja first loss -takauksia.

Rahoitusinstrumentit vaativat kehittämistä

Kansanedustajien paneeli oli yhtä mieltä siitä, että kehityspoliittiset finanssisijoitukset täydentävät hyvin kehitysyhteistyön keinovalikoimaa. Rahoitusinstrumentteja halutaan kuitenkin kehittää niin, että ne mahdollistavat nykyistä paremmin sijoitukset hauraisiin ja köyhimpiin maihin.

Kansanedustaja ja KPT:n puheenjohtaja Inka Hopsu (vihr.) sanoi, että vastakkainasettelua perinteisen kehitysyhteistyön ja finanssisijoitusten välillä on syytä edelleen purkaa, sillä molempia tarvitaan kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamiseksi.

"Sijoitus- ja lainamuotoisille instrumenteille tarvitaan nykyistä parempaa ohjausta, jotta ketään ei jätetä -periaate, ihmisoikeusperustaisuus ja tasa-arvotavoitteet saavutetaan."

Myös kansanedustaja Hussein al-Taee (sd.) kannatti sijoitusmuotoisten instrumenttien kehittämistä niin, että ne soveltuvat paremmin myös hauraiden alueiden kehityksen edistämiseen. Tässä pitää sallia laajempi riskinotto.

"Ei voi ajatella, että kaikkien sijoitusten täytyy tuottaa takaisin. Kaikkia tuloksia ei voi sitä paitsi mitata rahassa."

Hän viittasi esimerkiksi tilanteeseen, jossa sijoitusten tuoma kehitys ja työpaikat ehkäisevät muuttoliikkeitä ja konflikteja köyhissä maissa. Tällä on merkitystä myös Euroopan turvallisuudelle.

Kansanedustaja Saara-Sofia Sirén (kok.) huomautti, että myös kumppanimaista on tullut toiveita sijoitusmuotoisen tuen lisäämisestä lahja-avun rinnalla.

"Molempia tarvitaan, mutta viime vuosina on korostunut tarve painottaa laina- ja sijoitusmuotoista tukea."

Sirén huomautti, että julkisella kehitysyhteistyöllä saadaan luotua kehitystä tukevaa toimintaympäristöä. Lisäksi tarvitaan pääomia ja investointeja, jotta voidaan rakentaa kestävää muutosta ja työpaikkoja.

"Finanssisijoituksilla edistetään pääomien kohdistumista yritystoimintaan, joka vuorostaan parantaa työllisyyttä. Kehitysmaissa ei ole tähän tarpeeksi rahoituslähteitä."